

Pályázati azonosító: 3560/176

Pályázati téma: A Szépművészeti Múzeum ritka és egyedi ókori egyiptomi kő sztéléjének
a restaurálása

Pályázó: Szépművészeti Múzeum

Szakmai beszámoló

Az 59.2-E leltári számú, Edfui Horus és Hededet istennő sztéléje a restaurálás előtt az Egyiptomi Gyűjtemény veszélyeztetett műtárgyai közé tartozott. A töredékekből egy bal felé lépő, kettős koronát viselő sólyomfejes isten alakját, valamint Hededet nevének hieroglif feliratát lehetett felismerni. A műtárgy alapanyaga rossz megtartású volt. A kő mállásnak indult, a kőzetet felépítő rétegek lemezesen elváltak egymástól. A díszítések és a feliratok jelentős része megsemmisült. A megmaradt kevés figurális rész, és felirat is elvált az alaptól. Csak az elővigyázatos tárolásnak köszönhetően nem estek le felületről. A műtárgy felszíne erősen szennyezett volt.

A szakszerű, anyagvizsgálatokkal kiegészített restaurálás halaszthatatlanná vált. A műtárgy egyedisége és alapanyagának rossz állapota miatt, nagy tapasztalattal rendelkező, a kőből készült műtárgyak restaurálási problémáiban jártas szakemberre volt szükség. A munka elvégzésére Kónya Béla Tamás szobrász restaurátort kértük fel.

A restaurátor számára a megelőző vizsgálat során nyilvánvalóvá vált, hogy korábban már konzerválták és ragasztották a sztélé. Ezek a beavatkozások nagymértékben meghatározták és leszűkítették a további anyagvizsgálatok lehetőségét. A mikroszkópos szemrevételezés alapján nagy valószínűséggel kvarc és agyagtartalmú eocén korú mészkőből készült a műtárgy. A kő jellege adhat magyarázatot a víz hatására beindult mállási folyamatokra. A megduzzadt kő rétegei lemezesen elváltak egymástól. Felmerül azonban a kérdés, vajon mikor és hogyan kerülhetett vizes közegbe a tárgy?

A lemezes felválás miatt a felületi tisztítás előtt, illetve azzal párhuzamosan a restaurátornak meg kellett szilárdítani a lazán kötött, mállékony részeket. A felületi szennyeződések mechanikus úton távolította el. Tisztítás közben a figurális és az írásos részeknél festéknyomok kerültek elő.

A restaurálás során a felső, ábrázolást tartalmazó elmozdult töredékeket a restaurátor eltávolította. Liptay Éva egyiptológussal konzultálva közösen határozták meg a töredékek valószínűsíthető elrendezését és helyét. Tisztítás és konzerválás után a restaurátor ezeket a részleteket visszaoldható ragasztóval rögzítette a kő hordozóra.

Végül az egyértelműen kiegészíthető plasztikai hiányokat, repedéseket az értelmezhetőség valamint a műtárgy védelme érdekében a restaurátor kiegészítette. Retusálásra nem volt szükség, így a restaurátori munka be is fejeződött.

A kezdeti célkitűzéseink a következők voltak: a tárgyat megőrizni a jövő generációi számára, a sztélé megjelenését egységesebbé, értelmezhetőbbé tenni, megismerni a műtárgy előéletét beleértve az esetleges korábbi beavatkozásokat is. A munka elkészültével megállapíthatjuk, hogy a restaurálás során a kitűzött célokat elértük.

Restaurálás előtti és utáni fényképek a sztéléről:

Restaurálás előtti állapot (Martinovich 2014)

Restaurálás előtti állapot (Martinovich 2014)

Konzerválás és tisztítás (Kónya 2014)

Restaurálás előtti állapot (Kónya 2014)

Restaurálás utáni állapot (Kónya 2014)

http://www.szepmuveszeti.hu/data/cikk/86/cikk_86/egyiptomi_sztele_NKA.pdf

Budapest, 2014. november 4.

Martinovich Zoltán
gyűjteménykezelő, restaurátor
Egyiptomi Gyűjtemény
Szépművészeti Múzeum